

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 13 0 К 001980 18 Кж
Бања Лука, 20.12.2018. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа уз учешће записничара Софије Рибић, у кривичном предмету против оптуженог Н.О., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалбама окружног јавног тужиоца у Добоју и браниоца оптуженог, адвоката А.М. из З., изјављеним против пресуде Окружног суда у Добоју број 13 0 К 001980 18 К од 17.7.2018. године, након одржане сједнице вијећа, којој су присуствовали републички јавни тужилац Бранко Митровић и бранилац оптуженог, адвокат Д.М. из З., а у одсуству, уредно обавјештеног оптуженог, донио је дана 20.12.2018. године,

ПРЕСУДУ

Одбија се, као неоснована, жалба браниоца оптуженог Н.О., док се, уважавањем жалбе окружног јавног тужиоца у Добоју, преиначава пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 К 001980 18 К од 17.7.2018. године, у одлуци о кривичној санкцији, тако што се оптужени Н.О., за кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, за које је оглашен кривим том пресудом, примјеном члана 42. тачка 2. у вези са чланом 43. став 1. тачка 1. истог закона, осуђује на казну затвора у трајању од 2 (двје) године и 6 (шест) мјесеци.

У преосталом дијелу, првостепена пресуда остаје неизмјењена.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Добоју број 13 0 К 001980 18 К од 17.7.2018. године, оглашен је кривим оптужени Н.О., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) мјесеци. На основу члана 99. став 4. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је ослобођен обавезе да накнади трошкове кривичног поступка. На основу члана 108. став 3. ЗКП РС оштећени С.Г., са имовинскоправним захтјевом, упућен је на парницу.

Против наведене пресуде, жалбе су, благовремено, изјавили окружни јавни тужилац у Добоју и бранилац оптуженог, адвокат А.М. из З.

Окружни јавни тужилац у Добоју је жалбу изјавио због одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се преиначи побијана пресуда и оптужени, за кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оглашен кривим том пресудом, осуди на казну затвора у дужем временском трајању.

Бранилац оптуженог, адвокат А.М. из З. је жалбу изјавила због битне повреде одредаба кривичног поступка, повреде Кривичног закона, погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на жалбу, у смислу одредбе члана 316. ЗКП РС, бранилац оптуженог је предложила да се жалба окружног јавног тужиоца у Добоју, одбије, као неоснована.

У сједници вијећа, која је, у смислу одредбе члана 318. став 1. и 4. ЗКП РС, одржана у одсуству, уредно обавјештеног оптуженог, републички јавни тужилац Бранко Митровић је изложио жалбу окружног јавног тужиоца у Добоју, те исту подржао, осим у дијелу који се односи на приговоре у оцјени протекла времена од извршења дјела и околности да се, против оптуженог, води нови кривични поступак за друго кривично дјело. Предложио је да се жалба браниоца оптуженог одбије, као неоснована. Бранилац оптуженог је изложила жалбу и одговор на жалбу тужиоца, остајући код изнесених приговора и приједлога.

Испитујући побијану пресуду у дијелу који се побија жалбама, у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, а по службеној дужности и у дијелу да ли је на штету оптуженог повријеђен Кривични закон, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога.

Нису основани аргументи из жалбе браниоца оптуженог, у прилог тврдњи да је изрека побијане пресуде противријечна разлозима и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС.

Наиме, у оквиру овог жалбеног основа и наведеног облика битне повреде одредаба кривичног поступка, није конкретизовано у којим то одлучним чињеницама постоји противријечност између изреке пресуде и разлога датих у образложењу пресуде, тако да даљи слијед аргумената из образложења жалбе, указује да се, у суштини, оспорава правилност и ваљаност разлога датих у оцјени доказа, првенствено оцјени вјеродостојности исказа оштећеног С.Г. и материјалних доказа и то извода из књиге протокола Службе за ..., Болнице у Д. од 04.4.1992. године, те налаза вјештака др Љ.Ц., у вези са повредама оштећеног, задобијених критичне прилике. Како се ради о приговорима, који су,

по суштини чињеничног карактера, исте је овај суд испитао у оквиру жалбеног основа погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Надаље, нису основани аргументи из ове жалбе, којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. у вези са чланом 304. став 7. и чланом 295. став 2. ЗКП РС.

Наиме, из образложења побијане пресуде, произилази да је првостепени суд детаљно анализирао и оцијенио, са аспекта садржаја и тиме вриједносног значаја, исказ оштећеног С.Г., у погледу времена извршења дјела (30.3.1992. године), те материјалне доказе (цитирани извод из књиге протокола лијечених пацијената Службе за ..., Болнице у Д. од 04.4.1992. године), дајући разлоге у оцјени оног дијела у којем су ти докази подударни, на основу којих је утврђено да је оштећени примљен у наведену здравствену установу (да је повреде задобио дјеловањем других особа прије три дана), које повреде су, према налазу и мишљењу вјештака др Љ.Ц., у књигу протокола болнице у Д. унесене као дијагноза („St post contusio capitis et thoracis“), али без описа повреда. У оцјени наведених доказа дати су разлози и за оцјену вјеродостојности исказа оптуженог и у дијелу који се односи на тврдње да му је, том приликом, осим повреда усљед којих је дошло до крварења носа, уста и ушију, избијено више зуба (страна 12. пасус 1.), које овај суд прихвата, као ваљано образложене.

Наиме, оштећени на детаљан и увјерљив начин износи све чињенице у вези са дјелом, описујући вријеме и начин на који је противправно лишен слободе и доведен у просторије зграде СО Б.Б., јасно одређујући идентитет лица, која су га физички повређивала, на начин описан у изреци побијане пресуде. Оштећени јасно и увјерљиво тврди да се ради о оптуженом, којег је познавао одраније, те да је његово име сазнао тек уназад пар година, 5 до 6 година (објашњавајући ту чињеницу генерацијском разликом), да је познавао његове родитеље, јер су комшије из сусједних села, наводећи поименично и имена других лица (Ј.Ч., Б.К., Д.О., звани К.), који су га тукли ногама по цијелом тијелу и док се оштећени налазио на поду, оптужени га је ухватио за главу и његовом главом ударао у жељезну касу, задавши му на тај начин између 10 до 15 удараца, усљед којих удараца је оштећеном избијено више зуба, а дошло је и до крварења из носа, уста и ушију, након чега је изгубио свијест.

Правилно првостепени суд цијени и изводи закључак да, са аспекта времена извршења дјела из изреке побијане пресуде (30.3.1992. године), исказ оштећеног је потврђен изводом протокола наведене медицинске установе у Д. од 04.4.1992. године, а механизам повређивања и начин доношења повреда, како то описује оштећени у свом исказу, потврђен је налазом и мишљењем вјештака др Љ.Ц., који појашњава да наведена дијагноза унесена у књигу протокола болнице у Д. („St post contusio capitis et thoracis“), представља повреде у виду нагњечина главе, потреса мозга, крвних подлијева лијевог очног предјела и лијеве ушне шкољке. Слиједом наведеног, а цијенећи локалитет повређивања оштећеног, утврђен на основу материјалних доказа (у предјелу главе) и по оцјени овог суда, нема сумње у правилност оцјене исказа оштећеног, као вјеродостојног у цјелини, па тиме и у оном дијелу у којем, у опису повреда, тврди да му је том приликом „избијено више зуба“. Ово посебно када се цијени налаз вјештака др Ц., са аспекта начина и механизма повређивања, да су

повреде нанесене тупином замахнутог механичког оруђа или ударцем односно дјеловањем друге особе, а може и ударом главом о било какав тупи механички предмет или пак ударцем, који начин повређивања је оштећени у свом исказу, увјерљиво и детаљно описао, па тиме и повреде које су му од стране оптуженог, критичне прилике, нанесене.

Надаље, мјесто извршења дјела, супротно аргументима из жалбе браниоца оптуженог, правилно је првостепени суд утврдио на основу исказа свједока С.М., Д.Н. и И.М., који су сагласни у тврдњи да је, Кризни штаб у Б. формиран од стране хрвата и муслимана, био смјештен у згради СО Брод, чиме је потврђен исказ оштећеног у овој одлучној чињеници, а припадност оптуженог 101. босанскобродској бригади Б.Б. (која је касније прерасла у ХВО бригаду), у периоду од 03.3.1992 до 14.4.1992. године, као времену релевантном у односу на вријеме извршења дјела, првостепени суд је утврдио на основу исказа свједока И.М., који је изјавио да је постојала 101. босанскобродска бригада која је последице прерасла у ХВО бригаду, коју су чинили хрвати и муслимани, као и свједока И.Д., који је изјавио да је био и сам припадник 101. босанскобродске бригаде која је последице прерасла у ХВО бригаду, те материјалних доказа и то потврде Архивског депоа са пописом војних особа (за оптуженог под редним бројем 50, као припадника 101 БББ, у времену од 03.3. до 14.4.1992. године), овјерене од стране Министарства одбране-Заједнички штаб оружаних снага БиХ, као овлаштеног органа за издавање исте, па тиме и за овјеру. Ради тога су без основа приговори из жалбе браниоца оптуженог, у прилог тврдњи да се на таквом доказу, са аспекта овјерености копије и сагласности оригиналу, не може заснивати пресуда.

У вези са наведеним, самом чињеницом која се потенцира у жалби браниоца оптуженог, а односи се на тврдњу да се наведена евиденција (са пописом војних особа), почела водити од 08.10.1994. године, не може се довести у сумњу вјеродостојност наведеног материјалног доказа, овјереног од стране надлежног министарства Босне и Херцеговине, па тиме ни правилност утврђења ове одлучне чињенице.

У вези са наведеним, правилно је првостепени суд цијенио доказе одбране и то увјерење Федералног министарства за питање бораца и инвалида одбрамбено ослободилачког рата-Сектор за питање евиденција из области војне обавезе, број 07/1-03-510/18 од 16.04.2018. године (издано у сврху регулисања статусних питања у РХ), у коме је наведено да се Н. (М.) О., са подацима ЈМБГ: ... из Л., не води у службеној евиденцији овог органа, те да према подацима из службене евиденције оптужени није био ангажован у оружаним снагама за вријеме рата у БиХ, јер је у том увјерењу наведен ЈМБГ оптуженог који не одговара матичном броју његових личних података, за који податак је оптужени (записник са главног претреса 23.04.2018. године) изјавио да је тачан, те потврдио чињеницу, да није било никаквих измјена везано за његове личне податке. Надаље, правилно је првостепени суд цијенио и чињеницу да је, у цитираном увјерењу, наведен податак да је оптужени из Л., иако је оптужени из С., тако да је овај суд, у контексту наведеног, цијенио ново увјерење приложено уз жалбу, које је издано од стране истог органа, али са другим ЈМБГ и мјестом рођења оптуженог.

Слиједом наведеног, правилно је првостепени суд утврдио постојање оружаног сукоба, у времену и простору релеватном из оптужнице (коју одлучну чињеницу одбрана није оспоравала током поступка пред првостепеним судом, нити то сада чини у жалби), те је правилно утврдио да је оптужени, као припадник 101. босанскобродске бригаде Б.Б., сам и заједно са другим припадницима ХВО-а, користећи прилику произашлу из оружаног сукоба, у условима у којима је оштећени био цивилно лице, противправно лишен слободе те одведен у просторије зграде Скуштине Општине у Б.Б., поступајући супротно одредби члана 13. став 2 у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачка а) Допунског протокола уз Женевску конвенцију од 12. августа 1949. године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба од 08. јуна 1977. године (Протокол II), сам и заједно са другим припадницима ХВО-а, наносио повреде оштећеном цивилном лицу српске националности, на начин описан у изреци те пресуде, чиме је нарушио тјелесни интегритет оштећеног и тиме починио кривично дјело ратни злочин проти цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

У погледу психичког односа оптуженог према дјелу и закључку да је оптужени, дјело починио са директним умишљајем, побијана пресуда је дала јасне и аргументоване разлоге (страна 13.), које овај суд прихвата, као ваљано образложене и њихова правилност се не може оспорити жалбеним приговорима, који се, у погледу ове одлучне чињенице, односе на тврдњу да није доказано да је оптужени починио дјело за које је оглашен кривим, па да тиме ни наведени облик умишљаја, није доказан.

Слиједом наведеног, на потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању, правилно је примјењен Кривични закон, када су радње оптуженог, квалификоване као кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Како се приговори из жалбе браниоца оптуженог, о погрешној примјени Кривичног закона, заснивају на чињеничним недостацима побијане пресуде, које, по оцјени овог суда, из наведених разлога та пресуда не садржи, то ни овом жалбеном основу побијања првостепене пресуде, нема мјеста.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о кривичној санкцији, у вези са аргументима изнесеним у жалби тужиоца и браниоца оптуженог.

У поступку пред првостепеним судом, правилно су утврђене све олакшавајуће и отежавајуће околности, али по оцјени овог суда, тим околностима у поступку одмјеравања казне није дат одговарајући значај, па слиједом тога казна затвора, изречена побијаном пресудом у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) мјесеци, није одмјерена у складу са општим правилима о одмјеравању казне, прописаним у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ.

Правилно је првостепени суд утврдио и цијенио, као олакшавајућу околност, да је оптужени, у вријеме извршења дјела, био млађе пунољетно лице (рођен 18.02.1972. године). У оквиру олакшавајућих околности, правилно је цијенио и његове личне и имовинске прилике (страна 13. пасус 6).

Међутим, образлажући околности извршења дјела, у побијаној пресуди (страна 13. пасус 6) се наводи да „услови у којима је тада оптужени дјеловао су били тешки и утицали су на његово цјелокупно понашање о најосновнијим људским односима, затим присутна опасност по живот, велика патња, ратни услови живота, су битне околности које су карактерисале такво понашање и вјероватно утицале на снижавање критерија дозвољености понашања код самог оптуженог, а и његово понашање према цивилима“ и све те околности је првостепени суд цијени као особито олакшавајуће околности и основ за ублажавање казне затвора до оне границе изречене том пресудом, у смислу члана 42. КЗ СФРЈ.

Правилност овако датог образложења се основано оспорава аргументима из жалбе тужиоца, јер наведени услови, као стање које карактерише оружани сукоб, представља битан елемент бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оптужени оглашен кривим побијаном пресудом, ради чега се те околности и услови под којима је дјело извршено, не може, истовремено, цијенити и као олакшавајућа околност, како то чини првостепени суд, јер се на такав начин врши двоструко вредновање околности које, у суштини, представљају битно обиљежје бића кривичног дјела за које је оптужени побијаном пресудом оглашен кривим.

Надаље, протек времена од извршења дјела за које је оптужени оглашен кривим, у конкретном случају, нужно је цијенити у контексту његовог понашања у том времену све до суђења у овом предмету.

Наиме, у том контексту понашања оптуженог у времену од извршења предметног дјела (30.3.1992. године), приликом одмјеравања казне, првостепени суд није правилно цијенио околност да је оптужени чинио и друга кривична дјела (осуђиван пресудом Окружног суда Пожега број К-40/92-27 од 20.10.1992. године, због кривичног дјела убиство из члана 35. став 1. тачка 4. Кривичног закона РХ (казна затвора 15 година) и пресудом Опћинског суда Нова Градишка број К-242/01 од 27.11.2001. године, због кривичног дјела разбојништво из члана 218. став 1. Кривичног закона Републике Хрватске (казна затвора 2 године). Наведене осуде, након извршења конкретног кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, се не могу цијенити као отежавајућа околност, како то чини првостепени суд, и на то основано указује жалба браниоца оптуженог, већ се та околност мора цијенити, у контексту његовог понашања у том времену све до суђења, а која околност, у конкретном случају, има карактер отежавајуће околности.

Наведене отежавајуће околности, у својој укупности, како се то правилно наглашава у жалби тужиоца, и по оцјени овог суда, са аспекта индивидуализације казне и сврхе кажњавања, указују на нужност изрицања казне затвора у дужем временском трајању од оног који је изречен побијаном пресудом, а који је готово на граници доњег минимума ублажене казне затвора за кривично дјело за које је оптужени оглашен кривим побијаном пресудом.

Ради тога је овај суд одбио, као неосновану, жалбу браниоца оптуженог, док је, уважавањем жалбе окружног јавног тужиоца у Добоју, преиначио првостепену пресуду у одлуци о кривичној санкцији, тако што је оптуженог, за

кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које је оглашен кривим том пресудом, примјеном члана 42. тачка 2. у вези са чланом 43. став 1. тачка 1. истог закона, осудио на казну затвора у трајању од 2 (двје) године и 6 (шест) мјесеци, налазећи да је та мјера ублажене казне затвора, потребна и довољна мјера казне, са аспекта начина извршења дјела и тежине кршења међународног хуманитарног права, те сврхе кажњавања из одредбе члана 33. КЗ СФРЈ.

У преосталом дијелу, који се односи на одлуку о трошковима кривичног поступка и имовинскоправном захтјеву, првостепена пресуда је остала неизмјењена.

Из наведених разлога, те примјеном одредбе члана 328. став 1. ЗКП РС, одлучено као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић